

ג ל י ר נ ו ר ת ל ע י ר ן ב פ ר ש ת ה ש ב ר ע
ע ר ו כ י מ ב י ד י נ ח מ ת ל י ב ו ב י ן
י ו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנוער
הסתדרות נטי מזרחי באמריקה

מ"א כ"ה - ל"ו הפתרון.

מקץ (תשי"ז)

א. טאלת מבנה.

כ"ה: ... את אשר האלוקים עושה עושה הגיד לפרעה.

כ"ו: ... שבע הפרות הטובות שבע שנים הנה
ושבע השבלים הטובות שבע שנים הנה

חלום אחד הוא.

כ"ז: ... ושבע הפרות הרקות והרעת העלת אחריהן שבע שנים הנה
ושבע השבלים הרקות שזופות הקדים יהיו שבע שני רעב.

כ"ח: ... אשר האלוקים עושה הראה את פרעה.

כ"ט: ... הנה שבע שנים באות שבע גדול בכל ארץ מצרים.

ל: ... וקמו שבע שני רעב אחריהן ונסכח כל השבע בארץ מצרים
וכלה הרעב את הארץ.

ל"א: ... ולא ידע השבע בארץ מפני הרעב ההוא אחרי כן
כי כבד הוא מאוד.

ל"ב: ... ועל השנות החלום על פרעה פעמים

כי נכון הדבר מעם האלוקים וממהר האלוקים לעשותו.

ל"ג-ל"ז: ועתה ירא פרעה איש נכון וחכם

(1) חלק את נאומי זה של יוסף לפני פרעה לפסקאות והסבר את מבנהו.

(2) מה כונת יוסף בחזרה הגדולה הזו על שם האלוקים.

וע' גם דבריו ל"ט מ'

מ"ח

מ"א ט"ו.

והטוה לשאלה זו גם גליון שמות תשי"ג אג!

(3) מה הסבה שאין מוזכר שם האלוקים מפ' ל"ג והלאה?

(4) ההבין פרעה את אשר אמר לו יוסף כאן ברמז באמצעות החזרה
הזאת אם לא?

ב. כ"ז יהיו שבע שני רעב

ר' יוסף אבן כספי: משנה כספי:

ולמעלה לא אמר "יהיו שבע שני שבע", וזה לשתי סבות: האחת, כי יוסף
לא עמד פתאום על אמתת הענין וכך דרך רוב ההשגות, איך שיהיה.
והשנית, כי מן ההפך הזה יודע הפורש. ואמר אריסטו בספר המדות, כי
כאשר היו לפנינו שני הפכים ולא נדע ענינם, נרוץ לחסיג תחילה אמתת
המועט הנעלם ואחר נשיג מזה היותר נעלם. - כן הענין בכאן, כי פרוה
ושבלים טובות, שיהיו מסל וחקרי לשנים טובות זה נעלם מאד, לפי שזה
ענין מורגל, כל שכן בארץ ההיא שכלם כן, אבל רעות - זה זרות מופלג
אצלם, כן ראוי לעמד על אמתת זה בנקלה, שהוא חקרי לזכות רע שנים,
סאינו בהוג כן בארץ ההיא, והעד: (בר' י"ב י'): "ויחל רעב בארץ ויירד
אברם מצרימה".

ולכן אחר כך התחזק יוסף ואמר (פסוק כ"ח): "הוא הדבר אשר דברתי אל
פרעה". והבין זה וחקט על זה!

1x) מה הקשיים שבדברי יוסף אשר אותם רצה אבן כספי ליחב?

2x) הסבר את המליח המסומנות בקו.

3x) הבא דוגמאות לתנ"ך שלא עמד משהו בהשגה הנבואית "פתאום
(= בבת אחת) על אמתת הענין" אלא רק לאט לאט.

4) מה רצה הפרשן להוכיח בעזרת בראשית י"ב י'?

ג. כ"ו טבע שניה הנה

העמק דבר: ולא אמר "שבע שני השבע", דזה לבד אינו כדאי שיהיה דבר אלוהים בייחוד לפרעה, שהרי אין בזה אלא הצלחת המדינה ועשרה, ולא היה מתקבל על לב פרעה ברגע זה ולא היה נח לשמע עוד, משום הכא לא גלה דבר עד בואו לגלות דבר הרעב, כי הוא נוגע לקיום העולם.

(1) מה קשה לו בפסוקנו?

(2א) מה בין תשובתו לתשובת האבן כספי בישוב הקשי?

ד. ל"ג ועתה ירא פרעה איש תכם ונכוני

רמב"ן ד' ד"ה ותאכלנה הפרות

על דעתו הוא סימן שיאכלו שני הרעב את שנות השבע, ומזה למד יוסף לומר לפרעה (ל"ה) "ויקבצו את כל אכל השנים הטובות הנאות האלה... והיה האכל לפקדון לארץ לשבע שני הרעב", כי ראה שהמרות והטבילים הטובות תבאנה אל קרב הרעות, ואיננה עצה, כי הליועץ למלך בתנוהו? (המליצה שאולה מדברי הימים ב' כ"ה ט) רק בפתרון החלום אמר כן. "ונשכח כל השבע" (ל'), "ולא יודע השבע" (ל"א) - פתרון (כ"א) "ולא נודע כי באו אל קרבינה ומראיהן רע כאשר בחהילה", כי ראה, שלא היו באכילתן בריאות וטובות, רק היו להן למחיה, אלו לא אכלו אותן היו מתות...

אברבנאל ועתה ירא פרעה

... העצה הזאת כלה אמר אותה יוסף מכח רוח הקדש, כי הנח הנביא לא יוכל לכבוש נבואתו ויתאמץ לאמר מה שראה, והמתחייב ממנו, וכמו שאמר ירמיהו (כ' ט') "והיה בלבי ראש בוערת עצור בעצמותי, כלכל לא אוכל... כי מטבע רוח הקדש, כאשר יחול בלב האדם שיגידהו ולא יוכל לכבושו..."

(1) מה קשה לשני המפרטים בפסוקנו?

(2) מה ההבדל בין שני המפרטים?

(3) מהו הדחק מבחינת סגנון הכתובים לפי פרוש הרמב"ן?

ה. שאלות ודיוקים ברט"י:

(א) מה קשה לו ?

ל' ד"ה ונשכח כל השבע:
הוא פתרון הבליעה

xx(ב) בעל לבוש האורה מקשה:
שני פתרונות אלה למה לי,
דהא הכל אחד הוא?
ענה!

ל"א " ולא יודע השבע:
ולא נודע כי באו
אל קרבינה.

xx(ג) ועוד מקטין: מניין לו ט' ונשכח?
הוא פתרון הבליעה (הנאמרת לגבי
הטבילים) "ולא יודע" הוא פתרון
"ותבאנה אל קרבינה ולא נודע
כי באו אל קרבינה" הנאמרת לגבי
הפרות - ולמה אם כן הקדים
המאוחר ואחר המוקדם?
ענה לקושינו!

חשאלות המסומנות x קטות והמסומנות xx קטות ביותר, יענה כ"א לפי דרגתו.

שאלות וגם תשובות נא לשלוח לנחמה ליבוביץ, קרית מטה ירושלים.